

Найвищий рівень викладання може бути забезпечено за умови вмілого поєднання традиційних і новітніх методів викладання.

Теплюк І.А., викладач
кафедри іноземних мов факультету МЕІМ

РОЗВИТОК НАВИЧОК УСНОГО ПОСЛІДОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІСТІВ

Володіння навичками усного послідовного перекладу є однією з складових методу формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців. Переклад — це такий вид діяльності, за допомогою якого долаються мовні, мовленнєві і культурні бар'єри, забезпечуючи таким чином можливість спілкування між представниками різних культур. Розширення міжнародних зв'язків у світі і в першу чергу в економічній галузі привернули увагу фахівців до усного перекладу як до засобу міжкультурної комунікації.

Сьогодні майбутній фахівець-економіст з глибокими знаннями іноземної мови широко затребуваний, а його діяльність розглядається в аспекті міжкультурної комунікації. Він є експертом у двох мовах і культурах, якому потрібні не тільки лінгвістичні і перекладацькі знання, навички та уміння, але й широка ерудиція в політиці, економіці, мистецтві та інших галузях. Такі фахівці здатні спілкуватися іноземною мовою, вести переговори іноземною мовою в рамках спеціалізації фірми/організації, де вони працюють, вести ділову переписку, розширяти свій світогляд професійного робітника і підвищувати кваліфікацію завдяки здібностям розуміти і переймати економічний досвід зарубіжних країн.

Програма з іноземної мови за професійним спрямуванням на факультеті Міжнародної економіки і менеджменту КНЕУ розрахована на те, що студенти володіють граматичним матеріалом в об'ємі загальноосвітньої середньої школи. Також велика кількість годин з іноземної мови дає можливість студентам-економістам багато читати матеріали з спеціальної літератури іноземною мовою (в нашому випадку — англійською), аналізувати і синтезувати прочитаний матеріал і демонструвати його на заняттях і конференціях у вигляді докладів, статей, презентацій тощо. Усний і письмовий переклад у процесі підготовки таких робіт є невід'ємною частиною самостійної роботи студента, яка, в свою чергу, веде до розвитку досвіду студента при перекладі передавати рідною мовою економічні реалії, а також розуміти загальний зміст теми.

При письмовому і усному перекладі, студенти стикаються з проблемою суттєвих відмінностей в англійській і українській термінології, які обумовлені національно-культурними факторами. Такі відмінності можуть виражатися у різній трактовці термінів, які визначають однакові, на перший погляд, поняття; в розбіжності термінів по об'єму значення; в різному рівні розробленості тієї чи тієї галузі економічної науки; в наявності термінів, схожих за звучанням або написанням, але абсолютно різних в аспекті змісту і існуванню економічних реалій. Майбутній фахівець має знати такі національно-культурні особливості і уміти адекватно відтворювати їх у перекладі. Незнання такої специфіки може привести до погіршеності/помилки у перекладі, що перешкоджає досягненню повного взаєморозуміння між сторонами і має серйозні наслідки.

Така ситуація наводить на думку про необхідність розвитку у студентів лінгвокраїнознавчої компетенції в економічній галузі. Реалізація такої компетенції буде сприяти підвищенню адекватності перекладу економічних текстів, усних доповідей, тощо в аспекті їх національно-культурної специфіки, уникненню можливих ситуацій непорозуміння між комунікантами, які належать до різних культур.

Для здійснення адекватного перекладу необхідно володіти спеціальними способами і засобами, які визначають метод перекладу. Спосіб перекладу — це система операцій, спрямованих на досягнення конкретної мети перекладацької діяльності. В теорії перекладу описані два способи перекладу як об'єктивно існуючих закономірностей переходу від однієї мови до іншої, а саме: знаковий спосіб перекладу і змістовний спосіб перекладу.

Знаковий спосіб перекладу здійснюється на формально-знаковому рівні. Буквальний переклад слова, словосполучення або речення у певному контексті дозволяє зберегти адекватність матеріалу, що перекладали. Такий спосіб перекладу використовується, коли мовні одиниці в обох мовах частково або повністю співпадають: по основному значенню, по контексту, по типовим мовленнєвим ситуаціям, які вони визначають. Такий спосіб не потребує великих зусиль, якщо фахівець добре володіє лексичним складом мови і реаліями тексту. Він є вербальною реакцією перекладача на знак, який має свій аналог в іншій мові.

Змістовний спосіб перекладу передбачає попередню ідентифікацію денотата з подальшим пошуком іншомовного еквівалента. Денотат у даному випадку — це конкретний зміст певного знака в контексті висловлювання, що перекладається. Фахівець звертається до такого способу перекладу, коли мовні одиниці в обох мовах не відповідають одна одній. Тут не можна обійтися без з'ясування мовленнєвої ситуації, щоб виконати операції перекладу. Для того, щоб перейти від знака однієї мови до знаку іншої мови, фахівець повинен аналізувати все висловлення, що потребує багато часу і великих зусиль в аспекті інтенсивності мовно-розумової операції. Тільки після цього фахівець може підібрати адекватний знак в іншій мові. Виявлення денотату потребує від фахівця глибоких спеціальних і фонових знань, розуміння мовних реалій, а також мовної інтуїції.

Отже, розвиток навичок усного послідовного перекладу як елемент самостійної роботи і як метод формування іншомовної компетентності студентів сприяє росту рівня країнознавчих фонових знань, підвищує адекватність усного перекладу і формує у студентів більш чітке усвідомлення своєї ролі не тільки як майбутнього економіста, а економіста-перекладача, міжкультурного посередника, формує професійний підхід до такої діяльності і готовності до міжкультурного діалогу.

Терещенко С.І., доцент
кафедри української мови та літератури

ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ОДИН З ШЛЯХІВ ПІЗНАННЯ МОВНОЇ РЕАЛЬНОСТІ СЬГОДЕННЯ

Розвиток у студентів навичок творчої самостійної роботи, уміння знаходити ефективні рішення в будь-якій сфері діяльності — такі вимоги вищим навчальним закладам диктує сучасне суспільство. ВНЗ покликані творити для сучасного суспільства «людину культури» — фахової, етичної й, безперечно, мовної. Мовна культура фахівця — це, перш за все, уміння адекватно оцінювати сучасну мовну реальність, уміння аналізувати зміни, що відбуваються в мові під впливом стрімкого розвитку суспільства. Мовна реальність сьогодення виховує студента як мовну особистість, й оцінки такого виховання досить неоднозначні. Уже сьогодні студент опинився в ситуації масового мовного конформізму, коли на соціальному рівні українську мову задекларовано як державну, проте в реальному житті немає такої мовної політики, яка б привчала молодь до думки, що українську як мову державну треба не тільки знати й поважати, а й утверджувати в усіх сферах суспільного життя.

На студентів потужно впливає загальна безграмотність, відсутність суворої редактури інтернетівських текстів, які формують у них певний стереотип: комунікація більш цінна, ніж власне засіб її реалізації — мова. Студент перетворюється на суб'єкта-носія інформації, втрачаючи якість знання, зокрема змістові тонкощі мови. Крім того, у мові сьогодні відбувається оновлення літературного стандарту, який склався в минулі століття, становлення нового зразка, що відповідав би вимогам часу.

Отже, від майбутньої «людини культури» вимагатимуть активного творчого підходу до розв'язання певних мовних питань у професійній і в соціальній сферах. Значні можливості для цього надають дослідницькі проекти, які допомагають студентам навчитися розв'язувати конкретні питання певних мовнокомунікативних ситуацій. Так, студенти-маркетологи можуть працювати над проектом *«Назви кольорів у сучасній українській/світовій рекламі»*, майбутні управлінці — над проектом *«Складні слова в назвах установ міста Києва/ мого рідного міста»*, а студенти-міжнародники відгукнулися б на реалізацію проекту *«Формули етикету в міжкультурній комунікації»*.

Мета таких пошукових проектів — сформувати у студентів навички самостійного добору відповідних мовних фактів, уміння їх систематизувати й аналізувати, робити самостійні висновки. Об'язковою умовою успішної реалізації дослідницького проекту є чітке визначення часових меж його виконання, етапів роботи з досліджуванним матеріалом, усвідомлення студентом своєї ключової ролі у виконанні проекту чи певної його частини (викладач при цьому виступає як консультант). Розпочинаючи роботу над проектом, творча група за допомогою викладача визначає тему, чітко її формулює (якщо тему не запропоновано), розробляє методику виконання проекту, розподіляє «ролі» кожному учаснику, починає збирати мовний матеріал. На другому етапі учасники проекту систематизують мовні факти, аналізують їх, роблять самостійні висновки. Важливо не тільки виконати проект, а ще й уміло ознайомити зі своєю роботою студентську аудиторію, тобто провести презентацію проекту.